

12.03.2017

Dramaturgia Tadeusza Micińskiego: problematyka i poetyka

Autor: Helena Nielepko

Dziedzina: Historia literatury oraz krytyka i interpretacja literacka

Instytucja: Grodzieński Uniwersytet Państwowy im. Janki Kupały

Promotorzy: Swietłana Musijenko

Recenzenci: Mikołaj Chmielnicki, Olexandr Gugnin

Cel pracy: określenie ideowo-artystycznego nowatorstwa dramaturgii T. Micińskiego, ukazanie jej jako ucieleśnienia ontologicznego punktu widzenia pisarza, jako całości, jako rozwijającego się systemu filozoficznego i artystycznego, wyprzedzającego poszukiwania i odkrycia literatury XX wieku.

W pracy dokonana została nowa interpretacja dzieł dramatycznych tego autora w kontekście europejskim, rosyjskim i białoruskim; zareprezentowany rozwój talentu T. Micińskiego w odniesieniu do tematów i artystycznej oryginalności dramaturgii europejskiej i białoruskiej; zidentyfikowane i przeanalizowane zostało wykorzystanie folkloru białoruskiego przez dramaturga, jego systemu obrazowania, ujawnione i prześledzone zostały paralele z dramatem białoruskim (Janka Kupała "Sen na kurhanie").

Najważniejsze ustalenia:

Paradygmat sztuki T. Micińskiego łączy w sobie cechy realizmu, naturalizmu, romantyzmu i symbolizmu, filozofii i historiozofii, mitów i folkloru, tradycji i innowacji. Stało się to podstawą oryginalnych ideowo-estetycznych założeń T. Micińskiego związanych z tworzeniem uniwersalnych modeli ponadczasowych, osobliwą interpretacją charakterów postaci, reinterpretacją wydarzeń historycznych, przekonań filozoficznych i religijnych. Dramaty Micińskiego stały się nowym zjawiskiem w historii literatury polskiej, wpłynęły na jej dalszy rozwój. Charakterystyczną cechą światopoglądu T. Micińskiego jest synteza rzeczywistości, symbolu i filozofii. W tym kontekście dramaturg zwraca się do następujących kwestii: przeznaczenie Poety-twórcy ("Noc", "Noc rabinowa"), władza i dyktatura, lidera i tłumu, ojców i dzieci, cena władzy. Oryginalnie traktuje rewolucję 1905 roku jako wydarzenie historyczne, i jako zjawisko, które wpływa na losy ludzkości ("Kniaź Patiomkin"); rozwiązuje problemy dobra i zła w kontekście Biblii, wiary chrześcijańskiej, religii Wschodu ("Noc rabinowa", "Bazylissa Teofanu"). Na podstawie przestudiowanych filozofii T. Miciński tworzy własny system filozoficzno-

religijny, nazwany solarnym. Łączy manicheizm, pogaństwo białoruskie, mitologie i cechy chrześcijaństwa ("Noc rabinowa", "Bazylissa Teofanu"). Dramaturgia Micińskiego pozwala na prześledzenie ewolucji twórczości i filozofii autora.

T. Miciński konstruuje świat artystyczny, w którym stawia uniwersalne i wieczne pytania o dobro i zło, idee jedności słowiańskiej i ogólnej religii synkretycznej ("Noc rabinowa", "Bazylissa Teofanu"), poszukiwanie sensu życia ("Książ Patiomkin", "Noc", "Noc rabinowa", "Bazylissa Teofanu").

Eksperyment artystyczny T. Micińskiego jednoczy cechy naturalizmu (waga detali), romantyzmu (zainteresowanie światem wewnętrznym postaci, historią, psychologią), neoromantyzmu (sen i rzeczywistość) ("Noc rabinowa", "Bazylissa Teofanu"), symbolizm (postacie-symbole, sakralność i mistycyzmu, reminiscencje, aluzje, intertekstualność), ekspresjonizm ((kontrast, realne i irrealne, ekspresja koloru, światła i dźwięku) "Książ Patiomkin", "Noc", "Noc rabinowa", "Bazylissa Teofanu"); „bilokacja”, retrospekcja, dualizm, kostium historyczny ("Książ Patiomkin", "Noc rabinowa"), świadczą o nowatorstwie autora, uaktualnieniu systemu estetyki modernistycznej, co nadaje mu oryginalność i indywidualność.

Twórczość T. Micińskiego jest ściśle związana z rozwojem dramatu zachodnioeuropejskiego. W literaturze polskiej wcześniej niż w zachodnioeuropejskiej ukształtowała się tradycja narodowego dramatu romantycznego, ale H. Ibsen określił jej zasady (w związku z wydaniem dramatu "Peer Gynt"), a wzorcowe pod tym względem utwory - dzieła S. Wyspiańskiego i T. Micińskiego. Przeczuwając ekspresjonizm europejski T. Miciński tworzy dramaty "Noc rabinowa" i "Bazylissa Teofanu", kierując się logiką snu, pogrąża się w podświadomość bohatera. Jedną z technik stosowanych przez T. Micińskiego jest też tworzenie do tego celu - postaci dublera (dramaty "Noc rabinowa" i "Książ Patiomkin").

Związki T. Micińskiego z Białorusią są różnorodne: żył i pracował na Polesiu, ożenił się z przedstawicielką miejscowej szlachty, badał folklor, zwyczaje, wierzenia, literaturę i kulturę białoruską. Wprowadził elementy tej kultury do swojej sztuki i to stało się podstawą do analizy porównawczej dzieł "Noc rabinowa" Tadeusza Micińskiego oraz „Sen na kurhanie” Janki Kupały.

Драматургия Тадеуша Мициньского: проблематика и поэтика : диссертация на соискание ученой степени кандидата филологических наук : 10.01.03 / Нелепко Елена Павловна ; Гродненский государственный университет им. Янки Купалы, 2016. - 177 с.

Obrona pracy odbyła się w dniu 18 listopada 2016 r., decyzja o zatwierdzeniu podjęta przez Najwyższą Komisję Atestacyjną 22 lutego 2017 r.

Data otwarcia przewodu: 01.01.2016

Termin zakończenia pracy: 18.11.2016

Do pobrania:

- [dissertations/files/2017/3/k_Nielepko_.pdf](#)

Słowa kluczowe: bohater-dublikat, Tadeusz Miciński, przestrzeń estetyczna, nowy dramat,, Tadeusz Miciński, techniki artystyczne, bohater literacki, filozofia solarna, dramat, poetyka